

при цьому всю різноманітність факторів, що впливають на них і формують свідомість ученого.

Література:

1. Popper K. *The Logic of Scientific Discovery*. London : Routledge Classics, 2002. 545 p.
2. Kitcher, Philip. *Science in a democratic society*. Amherst, NY : Prometheus Books, 2011.
3. Goldman, Alvin I. *Epistemology and Cognition*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1986.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-381-4-15>

АКСІОЛОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЗА ДОБИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: НОВІ ДОСЛІДНИЦЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ

Мар'єнко В. Ю.

аспірантка

*Інженерного навчально-наукового інституту імені Ю. М. Потебні
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Аксіологічна рефлексія інформаційної свідомості особистості за доби цифровізації є важливою темою у сучасній науці та дослідженні. Цифрові технології проникають у всі сфери життя, включаючи способи сприйняття, обробки та розуміння інформації. Аксіологія, як наука про цінності, дозволяє досліджувати, які цінності та пріоритети сформовані в особистості в контексті цифрової епохи. Нові дослідницькі тенденції у цій області можуть включати: 1. Вплив соціальних мереж, в основі яких дослідження спрямовані на розуміння, як соціальні мережі формують цінності та світогляд індивіда, враховуючи взаємодію з різноманітними групами та контентом, що споживається. 2. Цифрова грамотність та медійна критичність, що включає аналіз того, які навички та уміння потрібні особистості для ефективного використання цифрових технологій, а також розробка методів виховання медійної критичності. 3. Онлайн-етика, в основі якої вивчення моральних та етичних аспектів використання цифрових технологій, зокрема в контексті приватності, кібербулінгу, дискри-

мінації тощо. 4. Цифровий діалог, що включає дослідження способів взаємодії та спілкування в цифровому просторі, включаючи реакцію на інформаційні потоки, аргументацію та обговорення цінностей. 5. Вплив інтернету на самоідентифікацію. В основі якого аналіз того, як віртуальні середовища та інтернет культура впливають на формування самооцінки, ідентичності та самосвідомості особистості. Ці напрямки досліджень допомагають краще зрозуміти, як цифрові технології впливають на цінності та світогляд особистості, і як це впливає на суспільство в цілому. Результати таких досліджень можуть бути використані для розвитку ефективних стратегій освіти та формування культури цифрової громадянськості. Інформаційна грамотність є основою рефлексії інформаційної свідомості. Інформаційна грамотність – це навички, знання і розуміння, необхідні для ефективного використання інформаційних ресурсів та технологій. Це включає уміння критично оцінювати інформацію, розрізняти факти від дезінформації, ефективно шукати, вибирати, оцінювати, організовувати і використовувати інформацію для рішення різноманітних завдань і проблем. Інформаційна грамотність є важливим навичками в епоху інформаційних технологій та надмірного обсягу інформації, що легко доступна. Складові інформаційної свідомості – це різні аспекти та елементи, які визначають спосіб, яким ми сприймаємо, обробляємо, зберігаємо та використовуємо інформацію. Основні складові включають: 1. Сприйняття інформації – це перший етап, коли ми отримуємо інформацію через різні канали, такі як зорове сприйняття, слухова інформація, читання тощо. 2. Розуміння інформації – після того, як ми отримали інформацію, ми намагаємося зрозуміти її сутність, визначити її значення та відношення до наших попередніх знань та досвіду. 3. Оцінка інформації – ми оцінюємо інформацію на достовірність, адекватність та значущість, що включає перевірку джерел, критичне мислення та аналіз. 4. Зберігання інформації: після того, як ми оцінюємо її, ми можемо зберегти її у своєму мозку або у зовнішніх носіях, таких як книги, комп'ютери тощо. 5. Використання інформації для рішень, розв'язання проблем, творчості, комунікації та інших цілей. Зрозуміння цих складових допомагає нам розвивати більш ефективні навички в управлінні інформацією та власною інформаційною свідомістю. Припустимо, компанія інтегрує «інформаційну грамотність» до функцій, необхідних співробітникам, і включає цю концепцію в індивідуальний план розвитку (IDP). Тому необхідно включати концепцію «інформаційної грамотності» до існуючих посадових інструкцій, щоб спонукати кожного співробітника практикувати цифрові можливості всередині компанії. Тому процес цифрової трансформації включає не тільки саму цифрову трансформацію,

але й різні функціональні ролі, пов'язані з цифровими технологіями. Ці ролі можуть охоплювати кілька відділів та використовувати різні інструменти та концепції. Такі міждоменні програми зможуть більш ефективно сприяти цифровій трансформації організацій. Робота з даними стала надзвичайно важливою складовою інформаційної культури та грамотності в сучасному світі. Інформаційна культура включає в себе не лише здатність знаходити та сприймати інформацію, а й уміння аналізувати, оцінювати, обробляти та використовувати дані для прийняття обґрунтованих рішень. Формування навичок роботи з даними у контексті інформаційної культури та грамотності:

1. Навички аналізу даних дозволяють розуміти великі обсяги інформації, виявляти в них зв'язки, тенденції та патерни.
2. Працюючи з даними, люди вчаться критично оцінювати інформацію, перевіряти достовірність джерел, розрізняти факти від домислів та маніпуляцій.
3. Здатність ефективно використовувати дані допомагає у вирішенні різноманітних проблем, будь то в бізнесі, науці, громадському житті чи особистому розвитку.
4. Навички візуалізації даних дозволяють зробити інформацію більш зрозумілою та доступною для широкого загалу.
5. Здатність чітко та зрозуміло комунікувати результати аналізу даних є важливою складовою інформаційної грамотності.
6. Розуміння принципів захисту персональних даних та етичного використання інформації є необхідною частиною інформаційної культури. Загалом, робота з даними є ключовою складовою сучасної інформаційної культури та грамотності, яка дозволяє людям ефективно орієнтуватися у світі інформації та використовувати її в різних сферах життя.

Аксіологічна рефлексія інформаційної свідомості особистості в епоху цифровізації відображає нові виклики та тенденції, які виникають у зв'язку з поширенням технологій, цифрових медіа та соціальних мереж. Цифрові технології створюють нові можливості для вираження особистих поглядів та цінностей через соціальні мережі, блоги та інші онлайн-платформи. Аксіологічна рефлексія спрямована на розуміння та оцінку впливу цифрового середовища на формування цінностей та етичних переконань особистості. Цифрові технології дозволяють людям співпрацювати та спільно творити контент, інформацію та знання. Аксіологічна рефлексія досліджує ефективність цих форм співпраці та їхній вплив на формування цінностей індивіда. У цифровій епохі аксіологічна рефлексія ставить питання про доступність інформації для всіх шарів суспільства та про боротьбу з цифровою нерівністю. Це включає в себе аналіз доступності та якості інформації, яка має вплив на формування цінностей та світогляду особистості. Цифрова екосистема породжує нові проблеми в сфері захисту особистих даних та приватності. Аксіологічна рефлексія допомагає

розуміти важливість цінності приватності та етичних аспектів збору та використання особистої інформації. В контексті цифрової епохи аксіологічна рефлексія ставить питання про розвиток цифрової грамотності та саморегуляції особистості у використанні цифрових технологій та медіа. Аксіологічна рефлексія інформаційної свідомості особистості в епоху цифровізації спрямована на розуміння цінностей, етики та впливу цифрового середовища на формування особистісних переконань та світогляду. Вона допомагає виявляти та вирішувати нові етичні та соціальні виклики, що виникають у зв'язку з розвитком цифрових технологій. Аксіологічна рефлексія інформаційної свідомості особистості у контексті цифровізації, базується на різних концепціях, ідеях, парадигмах та моделях, що відображають її нові дослідницькі тенденції: 1. Концепція етики інформаційної культури акцентує увагу на етичних аспектах доступу до інформації, її використанні та поширенні в цифровому середовищі. Вона враховує значення поваги до приватності, захисту особистих даних, а також відповідального ставлення до інформаційних ресурсів. 2. Концепція цифрової грамотності охоплює здатність особистості розуміти, оцінювати, використовувати та комунікувати інформацію в цифровому форматі. Вона включає у себе навички пошуку, аналізу та критичної оцінки інформації, а також вміння працювати з цифровими інструментами та технологіями. 3. Парадигма ціннісних орієнтацій в цифровому середовищі вивчає вплив цифрової технології на формування та зміну цінностей у суспільстві. Вона досліджує, як цифрові засоби комунікації та інформаційні платформи впливають на індивідуальні та колективні цінності, а також на сприйняття етичних норм. 4. Моделі саморегуляції та цифрової етики орієнтовані на розвиток вміння особистості самостійно контролювати свою поведінку в цифровому середовищі та дотримуватися етичних принципів. Вони розглядають питання етичної поведінки в інтернеті, використання соціальних мереж та інших цифрових платформ. 5. Концепція глобальної цифрової демократії у контексті аксіологічної рефлексії інформаційної свідомості підкреслює важливість вільного доступу до інформації та забезпечення рівних можливостей для всіх у цифровому світі. Вона ставить питання про справедливість, рівність та цифрову демократію у цифровому середовищі. Ці концепції, ідеї, парадигми та моделі допомагають розуміти складність впливу цифрової революції на інформаційну свідомість особистості та розвивати стратегії для ефективного використання цифрових технологій у відповідності з цінностями, етикою та глобальними соціальними стандартами. У світі цифрової революції аксіологічна рефлексія інформаційної свідомості особистості виявляється надзвичайно важливою. Розуміння цінностей, етичних

принципів та впливу цифрового середовища на формування особистісного світогляду стає ключовим завданням для сучасної суспільної та культурної практики. Зазначені концепції, ідеї, парадигми та моделі аксіологічної рефлексії допомагають зрозуміти та відповідно реагувати на нові виклики, що виникають у зв'язку з цифровими технологіями та новими тенденціями її розвитку. Вони сприяють розвитку цифрової грамотності, етичного використання інформації, стимулюють формування цифрової демократії та культури співпраці, виступають ключовим фактором у забезпеченні сталого та етичного розвитку суспільства [1].

Література:

1. Бутченко Тарас, Сорокіна Олександра. Актуалізація філософських засад інформаційної свідомості як виклик сучасності. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house «Helvetica», 2024. 18(95). С. 24–31.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-381-4-16>

ТЕОРІЯ ПІЗНАННЯ: ПЕРЕХІД ВІД КЛАСИКИ ДО СУЧАСНОСТІ

Рубанець О. М.

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії*

*Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Теорія пізнання розглядається в широкому культурному контексті. Це контекст цивілізацій взаємодій і глобальних комунікацій. Актуальним для розвитку пізнання в сучасних умовах стає вивчення взаємодій людських пізнавальних здатностей із технологіями штучного інтелекту.

Зародження теорії пізнання в античній філософії актуалізувало питання обґрунтування пізнаваності світу. Космоцентризм античної філософії та науки виводив на перший план онтологію метафізики. Пізнання відкриває суть буття (Аристотель). Разом з тим зароджується скептицизм як обґрунтована недовіра до можливостей чуттєвого пізнання відкривати загальнолюдську істину.